

Υπόθεση C-760/23 [Shanon]ⁱ

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

8 Δεκεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο: Rayonen sad Plovdiv (περιφερειακό δικαστήριο Plovdiv,
Βουλγαρία)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

28 Σεπτεμβρίου 2023

Ενάγουσα:

«EVN Bulgaria Toplofikatsia» EAD

Εναγόμενος:

OZ

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αγωγή με αντικείμενο την καταβολή τιμήματος για την παροχή θερμικής ενέργειας σε διαμέρισμα

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τον υπολογισμό της καταναλώσεως θερμικής ενέργειας σε κτίριο επί του οποίου έχει συσταθεί οριζόντια ιδιοκτησία, με τα άρθρα 101, 107 και 169 ΣΛΕΕ, το άρθρο 13 της οδηγίας 2006/32 και το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27· νομική βάση: άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ, καθώς και στο άρθρο 169 ΣΛΕΕ η καταβολή του κόστους για τη θερμική ενέργεια που εκλύεται από την κεντρική εγκατάσταση κτιρίου, όταν τα κλιμακοστάσια και οι διάδρομοι δεν είναι εξοπλισμένοι με θερμαντικά σώματα;
- 2) Αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27/ΕΕ και στο άρθρο 169 ΣΛΕΕ η δυνατότητα εταιρίας παροχής τηλεθερμάνσεως να απαιτεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας αμοιβή για την κατανάλωση θερμότητας που προέρχεται από κεντρική εγκατάσταση κτιρίου, αν η ποσότητα της θερμικής ενέργειας καθορίζεται βάσει μεθόδου που έχει αναπτυχθεί από τη διοίκηση, η οποία
  - εισάγει συντελεστή για τον καθορισμό του ποσοστού της εγκατεστημένης αποδόσεως της κεντρικής εγκαταστάσεως του κτιρίου στη συνολική απόδοση της εγκαταστάσεως θερμάνσεως, χωρίς να είναι σαφές πώς διαμορφώνεται ο εν λόγω συντελεστής·
  - βασίζεται σε εγκατεστημένη απόδοση της κεντρικής εγκαταστάσεως του κτιρίου, η οποία δεν λαμβάνει υπόψη ποιες αποδόσεις έχουν πράγματι εγκατασταθεί·
  - δεν λαμβάνει υπόψη τη θερμοκρασία του μέσου μεταφοράς της θερμότητας στην κεντρική εγκατάσταση του κτιρίου·
  - εκλαμβάνει ως δεδομένη την αδιάλειπτη λειτουργία της κεντρικής εγκαταστάσεως με πλήρη απόδοση·
  - δεν λαμβάνει υπόψη τον ειδικό τρόπο λειτουργίας των διαφόρων συστημάτων θερμάνσεως (εν προκειμένω: Tichelmann) και τα εξομοιώνει ως προς τον τρόπο λειτουργίας·
  - δέχεται αυτομάτως μέση θερμοκρασία 19 °C για τα κτίρια επί των οποίων έχει συσταθεί οριζόντια ιδιοκτησία;
- 3) Αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27 και στο άρθρο 169 ΣΛΕΕ η δυνατότητα εταιρίας παροχής τηλεθερμάνσεως να απαιτεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας αμοιβή για την κατανάλωση θερμότητας για ζεστό νερό, αν η ποσότητα της θερμικής ενέργειας καθορίζεται σύμφωνα με μέθοδο που έχει αναπτυχθεί από τη διοίκηση, η οποία παραβλέπει μέχρι ποια θερμοκρασία το ζεστό νερό πρέπει να ζεσταθεί και να παρασχεθεί στους συνδρομητές ή πόση θερμική ενέργεια απαιτείται για να ζεσταθεί το νερό, και δεν λαμβάνει υπόψη πόσα κυβικά μέτρα ζεστού νερού έχουν

καταναλώσει οι συνδρομητές και ότι κατά τη χρήση του διασφαλίζεται πάντοτε ότι κατά τη χειμερινή περίοδο θερμάνσεως υπολογίζεται διπλάσια ποσότητα νερού σε σχέση με το καλοκαίρι;

- 4) Αντιβαίνει στο άρθρο 13 της οδηγίας 2006/32/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες και για την κατάργηση της οδηγίας 93/76/ΕΟΚ, στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27, καθώς και στο άρθρο 169 ΣΛΕΕ η δυνατότητα εταιρίας παροχής τηλεθερμάνσεως να απαιτεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας αμοιβή για την κατανάλωση θερμότητας που προέρχεται από την κεντρική εγκατάσταση κτιρίου επί του οποίου έχει συσταθεί οριζόντια ιδιοκτησία κατ' αναλογία προς τον θερμαινόμενο όγκο των διαμερισμάτων σύμφωνα με το σχέδιο κατόψεως, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ποσότητα της θερμικής ενέργειας που πράγματι εκλύεται σε συνάρτηση με την τεχνική δυνατότητα των εγκαταστάσεων θερμάνσεως στο εκάστοτε διαμέρισμα;

Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα το γεγονός ότι, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η θερμική ενέργεια της κεντρικής εγκατάστασης του κτιρίου συνιστά ένα από τα στοιχεία του αλγόριθμου για τον υπολογισμό του τελικού καταβλητέου από τους χρήστες για τη συνολική θερμότητα ποσού (το άθροισμα των ποσών που καταβάλλονται για τη θερμική ενέργεια που εκλύεται από την κεντρική εγκατάσταση του κτιρίου, για τη θέρμανση και για το ζεστό νερό), ενώ το ύψος του ποσού που οφείλεται για τη θέρμανση διαμερίσματος προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της συνολικής θερμικής ενέργειας (μειωτέος) και του αθροίσματος της θερμικής ενέργειας που προέρχεται από την κεντρική εγκατάσταση, της θερμικής ενέργειας που εκλύεται από τα θερμαντικά σώματα στους κοινόχρηστους χώρους του κτιρίου και της θερμικής ενέργειας για ζεστό νερό (αφαιρετέος);

- 5) Αντιβαίνει εθνική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία οι καταναλωτές πληρώνουν για την παροχή θερμικής ενέργειας που εκλύεται από κεντρική εγκατάσταση κτιρίου, κατ' αναλογίαν προς τον θερμαινόμενο όγκο των διαμερισμάτων σύμφωνα με το σχέδιο κατόψεως, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική ποσότητα θερμότητας που πράγματι εκλύεται σε κάθε διαμέρισμα, στην απαγόρευση καταχρήσεως θεσπίζουσας θέσεως σύμφωνα με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και στην απαγόρευση χορηγήσεως παράνομων κρατικών ενισχύσεων που προβλέπεται στο άρθρο 107 ΣΛΕΕ;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία

Άρθρο 101, παράγραφος 1, άρθρο 107, παράγραφος 1 και άρθρο 169, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

Οδηγία 2006/32/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις

ενεργειακές υπηρεσίες και για την κατάργηση της οδηγίας 93/76/ΕΟΚ του Συμβουλίου, άρθρο 13

Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ, αιτιολογικές σκέψεις 64 και 65, άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 3, άρθρο 10

Διατάξεις του εθνικού δικαίου

Zakon za energetikata (νόμος περί ενέργειας), άρθρο 38a, παράγραφος 1, άρθρο 38b, παράγραφος 1, άρθρο 125, παράγραφος 3, άρθρο 139, παράγραφος 1, άρθρο 140, παράγραφος 1, άρθρα 140a, 141, 142, 150· άρθρο 1, σημεία 1, 16, 27, 37, 38, 39, 50, 57 και 58 των συμπληρωματικών διατάξεων

Naredba za toplonabdyavaneto (διάταγμα περί τηλεθερμάνσεως) αριθ. 16-334 της 6ης Απριλίου 2007, άρθρο 38, σημεία 1, 2 και 3, άρθρο 49, παράγραφοι 1 έως 4, άρθρο 51, παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 52, παράγραφοι 1 έως 8, άρθρα 57, 58· άρθρο 1, σημεία 1, 2a, 3, 8, 12, 13a των συμπληρωματικών διατάξεων, καθώς και άρθρα 2 και 3 των μεταβατικών και τελικών διατάξεων· παράρτημα του άρθρου 61, παράγραφος 1, του εν λόγω διατάγματος με τον τίτλο «Μέθοδος υπολογισμού για την κατανομή της καταναλώσεως θερμικής ενέργειας σε κτίρια επί των οποίων έχει συσταθεί οριζόντια ιδιοκτησία».

Pokazateli za kachestvoto na toplonabdyavaneto (δείκτες ποιότητας της παροχής θερμικής ενέργειας), οι οποίοι εγκρίθηκαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2004 από την Darzhavna komisija za energiyno i vodno regulirane (κρατική ρυθμιστική επιτροπή ενέργειας και υδάτων)

Metodika na Darzhavnata komisija za energiyno i vodno regulirane za opredelyane na dopustimite razmeri na tehnologichnite razhodi na toplinna energia pri prenos na toplinna energia (Μεθοδολογία της κρατικής ρυθμιστικής επιτροπής ενέργειας και υδάτων για τον καθορισμό της επιτρεπόμενης εκτιμήσεως του τεχνολογικού κόστους της θερμικής ενέργειας κατά τη μεταφορά της)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι ως εταιρία παροχής ενέργειας κατά την έννοια του νόμου περί ενέργειας διαθέτει άδεια για την παραγωγή και τη μεταφορά θερμικής ενέργειας στους υποσταθμούς κτιρίων για θέρμανση και παροχή ζεστού νερού.
- 2 Ο εναγόμενος είναι ιδιοκτήτης θερμαινόμενου διαμερίσματος και υποχρεούται, ως πελάτης, να καταβάλει μηνιαίως τα οφειλόμενα για την παροχή θερμότητας ποσά σύμφωνα με τους γενικούς όρους της ενάγουσας.

- 3 Μεταξύ της 1ης Μαΐου 2018 και της 31ης Οκτωβρίου 2020, η ενάγουσα παρείχε θερμική ενέργεια αξίας 519 βουλγαρικών λέβα (BGN), για την οποία δεν καταβλήθηκε το οφειλόμενο ποσό. Λόγω της καθυστέρησης πληρωμής, οφείλονται επίσης τόκοι ύψους 78,20 BGN για το χρονικό διάστημα από τις 3 Ιουλίου 2018 έως τις 5 Απριλίου 2021.
- 4 Δεδομένου ότι ο εναγόμενος δεν κατέβαλε τα προαναφερθέντα ποσά, η ενάγουσα εξέδωσε διαταγή πληρωμής, κατά της οποίας ο εναγόμενος άσκησε ανακοπή, επομένως η ενάγουσα υποχρεώθηκε κατά το εθνικό δίκαιο να επιδιώξει την ικανοποίηση της απαιτήσεώς της με την υπό κρίση αγωγή.
- 5 Ο εναγόμενος αμφισβητεί την απαίτηση, συμπεριλαμβανομένης της πραγματικής χρήσεως θερμικής ενέργειας και της καταναλώσεως θερμότητας, της ορθότητας της τιμολογηθείσας και κατανεμηθείσας ενέργειας, της καταλληλότητας των συσκευών μετρήσεως και της λειτουργικότητας του υποσταθμού, της ορθότητας των λογιστικών εγγραφών και του ύψους των αιτούμενων ποσών.
- 6 Υποστηρίζει ότι η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της θερμικής ενέργειας για κεντρική εγκατάσταση κτιρίου αντιβαίνει στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πραγματικότητα, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, δεν υπήρξε στο διαμέρισμα ουδεμία κατανάλωση θερμότητας, διότι τα θερμαντικά σώματα δεν ήταν σε θέση να εκπέμψουν τη θερμότητα αυτή, με αποτέλεσμα να μην οφείλονται τα εν λόγω ποσά.
- 7 Το δικαστήριο έλαβε τεχνική έκθεση, στην οποία ο εμπειρογνώμονας διαπίστωσε ειδικότερα ότι
  - κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, ο υποσταθμός ήταν σε λειτουργία,
  - ο κοινόχρηστος μετρητής θερμότητας του υποσταθμού και οι αισθητήρες του ήταν ορθώς εγκατεστημένοι, ενώ ο αριθμός και η εγκατάσταση των μετρητών στον υποσταθμό πληρούσαν τις σχετικές απαιτήσεις,
  - οι μετρητές θερμότητας που χρησιμοποιήθηκαν ήταν εγκεκριμένου τύπου, μετρολογικά ελεγμένοι και κατάλληλοι για εμπορικές μετρήσεις,
  - η ποσότητα της θερμικής ενέργειας που παρέχεται στον υποσταθμό μετρήθηκε με τον μετρητή θερμότητας στην αρχή κάθε μήνα, ενώ οι ενδείξεις των δεδομένων της μετρήσεως καταγράφονταν την πρώτη ημέρα του μήνα και ώρα 0.00,
  - από τη ποσότητα που καταγράφηκε αφαιρέθηκε το τεχνολογικό κόστος και η διαφορά κατανεμήθηκε μεταξύ όλων των χρηστών,
  - η κατανομή πραγματοποιήθηκε προσηκόντως και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της καθορισθείσας μεθόδου.
- 8 Ωστόσο, για λόγους σαφήνειας, ο εμπειρογνώμονας ανέφερε τα ακόλουθα:

- Ο υποσταθμός βρισκόταν σε κακή κατάσταση και η ποσότητα θερμικής ενέργειας, την οποία ο προμηθευτής θερμότητας υπολόγισε ότι καταναλώθηκε σε αυτόν, δεν ευσταθεί·
  - Οι μετρητές θερμότητας στον υποσταθμό είχαν σφραγιστεί κατά την εγκατάστασή τους και όταν αργότερα αφαιρέθηκαν διαπιστώθηκε ότι είχαν αποσφραγιστεί, πράγμα το οποίο δεν επιτρέπεται, δεδομένου ότι κατ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατή η επέμβαση στη συσκευή μετρήσεως·
  - Η ποσότητα της ενέργειας που καθορίστηκε από τον προμηθευτή για τη θέρμανση ενός κυβικού μέτρου δεν ευσταθεί από φυσικής απόψεως και είναι υπερβολικά υψηλή·
  - Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε από τον προμηθευτή για τους υπολογισμούς του εκλαμβάνει ως δεδομένη την απόδοση της εγκαταστάσεως σε θερμοκρασίες που δεν μπορούν να επιτευχθούν. Ήτοι, εκλαμβάνει ως δεδομένο ότι η εγκατάσταση λειτουργεί στο μέγιστο της αποδόσεώς της·
  - Δεν είναι δυνατόν να καταναλωθεί η ποσότητα που διατίθεται σε αυτό το συγκεκριμένο ακίνητο.
- 9 Ο εμπειρογνώμονας διαπίστωσε ότι οι υπολογισμοί που πραγματοποιήθηκαν με την εν λόγω μέθοδο καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι χρήστες που δεν καταναλώνουν καθόλου θερμική ενέργεια καταβάλλουν και εκείνοι μέρος των ποσών που οφείλουν οι καταναλωτές που καταναλώνουν τη θερμική ενέργεια, δεδομένου ότι τα τιμολόγια των χρηστών που δεν κατανάλωσαν καθόλου ενέργεια περιλάμβαναν μέρος του οφειλόμενου κόστους για τη θερμική ενέργεια για θέρμανση.
- 10 Οι διαπιστώσεις του εμπειρογνώμονα δεν αμφισβητήθηκαν από τους διαδίκους.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 11 Ο εναγόμενος αμφισβητεί πλήρως τον τρόπο υπολογισμού της καταναλώσεως της θερμικής ενέργειας και ισχυρίζεται ότι η εθνική νομοθεσία δεν συνάδει με την απαίτηση του δικαίου της Ένωσης να πληρώνουν οι καταναλωτές για την πραγματική κατανάλωση ενέργειας στην οποία προβαίνουν.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 12 Τα κύρια ζητήματα στην υπό κρίση περίπτωση αφορούν τη νομιμότητα του υπολογισμού της καταναλώσεως θερμότητας σύμφωνα με τη μέθοδο που προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο. Διάφοροι παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη κατά τον υπολογισμό της πραγματικής καταναλώσεως θερμότητας εγείρουν στο αιτούν δικαστήριο αμφιβολίες.

- 13 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτόν δεν είναι σαφής και υποχρεώνει τον χρήστη που δεν χρησιμοποιεί ενέργεια για θέρμανση στο διαμέρισμά του να πληρώσει για τη μεταφορά ενέργειας σε άλλους χρήστες. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της θερμότητας που εκλύεται από την κεντρική εγκατάσταση του κτιρίου ενσωματώνει τιμές που υπολογίστηκαν υπό συνθήκες σχεδιασμού (design conditions), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη αν τα συστήματα θερμάνσεως λειτουργούν πράγματι υπό τις συνθήκες αυτές ούτε υπό ποιες συνθήκες λειτουργούν στην πραγματικότητα τα εν λόγω συστήματα. Επίσης, δεν ελήφθησαν υπόψη τα επιμέρους χαρακτηριστικά των κτιρίων καθώς και οι θερμικές και κατασκευαστικές ιδιαιτερότητές τους.
- 14 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2012/27, όταν η ποσότητα της καταναλώσεως της ενέργειας δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, μπορούν να θεσπιστούν διαφανείς κανόνες, και οι εν λόγω κανόνες περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο κατανομής του κόστους για τη θέρμανση ή/και το ζεστό νερό ως εξής:
- α) ζεστό νερό για οικιακές ανάγκες·
  - β) θερμότητα που εκλύεται από την εγκατάσταση του κτιρίου με σκοπό τη θέρμανση των κοινόχρηστων χώρων (στην περίπτωση που τα κλιμακοστάσια και οι διάδρομοι είναι εξοπλισμένοι με θερμαντικά σώματα)·
  - γ) θέρμανση διαμερισμάτων.
- 15 Πάντως, σύμφωνα με τη μέθοδο που προβλέπεται στο βουλγαρικό δίκαιο, οι καταναλωτές που δεν χρησιμοποιούν ενέργεια για θέρμανση υποχρεούνται να καταβάλουν ποσά που οφείλονται από εκείνους που χρησιμοποιούν τη θέρμανση.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο περιλαμβάνει επίσης στις εκτιμήσεις του τη διαπίστωση του εμπειρογνώμονα ότι η πραγματική απόδοση δεν αντιστοιχεί στην εγκατεστημένη θερμική απόδοση του κτιρίου. Εν προκειμένω, από το υποβληθέν σχέδιο εγκαταστάσεως της θερμάνσεως προκύπτει ότι ο κατασκευαστής υπολόγισε ο ίδιος την απόδοση βάσει παραμέτρων (θερμοκρασία του νερού θερμάνσεως στους 95 °C, θερμοκρασία του νερού αποχετεύσεως στους 70 °C και θερμοκρασία περιβάλλοντος στους 20 °C), οι οποίες δεν υφίστανται στην πράξη. Επομένως, η απόδοση της εγκαταστάσεως θερμάνσεως δεν είναι αυτή που ορίζεται υπό συνθήκες σχεδιασμού, δεδομένου ότι η εγκατάσταση θερμάνσεως δεν λειτουργεί στην πραγματικότητα υπό τις συνθήκες αυτές.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι «μηδενικές» ενδείξεις από τα θερμαντικά σώματα δεν καταγράφονται. Όταν υπάρχει θερμοστατική βαλβίδα, κάθε χρήστης μπορεί να διακόψει την παροχή θερμότητας προς τις συσκευές αυτές, εφόσον το επιθυμεί. Δεν είναι γνωστό και δεν μπορεί να προβλεφθεί ποιος θα διακόψει την παροχή θερμότητας στα θερμαντικά σώματα και τότε, γεγονός που θα μπορούσε να μειώσει σημαντικά την πραγματική απόδοση με την οποία λειτουργεί το σύστημα θερμάνσεως.

- 18 Επίσης, δεν είναι σαφές γιατί θεωρείται ότι η μέση θερμοκρασία των κτιρίων επί των οποίων έχει συσταθεί οριζόντια ιδιοκτησία είναι 19 °C, ενώ οι συνθήκες σχεδιασμού υπολογίστηκαν με βάση τους 20 °C. Επιπλέον, δεν έχουν ληφθεί υπόψη το υλικό των σωληνώσεων και οι παράμετροι θερμάνσεώς τους.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ